Short Answer Questions
लघु उत्तरीय प्रश्न

Note: Attempt any **five** questions. Write answer in **150-200** words. Each question carries **16** marks. Answer each question on separate page, after writing Question Number.

कोई **5** प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रत्येक का उत्तर **150-200** शब्दों में हो। प्रत्येक प्रश्न **16** अंकों का है। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर एक नए पृष्ठ से, प्रश्न संख्या लिखकर प्रारम्भ करें।

01. लोक इत्यादि भाष्यस्य षऽर्थाः के ? यथावार्तिकं निरूपयत ।

02. अथातो धर्मजिज्ञासा इत्यत्र अथशब्दस्य कोऽर्थः ? आनन्तर्यार्थकत्वे अधीत्य स्नायादिति स्मृतेः बाधः कथं परिहृतः ? यथाग्रन्थमुपपादयत ।

03. धर्माधर्मयोः परिष्कृतं लक्षणं यथाभाट्टरहस्यं प्रतिपादयत ।

04. कृतिसाध्यत्वम् इष्टसाधनत्वं बलवदनिष्टाननुबंधित्वं त्रितयं विध्यर्थ इति नैयायिकमतमनूद्य खण्डयत।

05. शाब्दीभावनार्थीभावनयोः प्रत्येकम् अंशत्रयं किं किमिति विविच्य विशिष्टवाक्यार्थं यजेत इत्यत्र दर्शयत ।

06. अपूर्वनियमपरिसंख्याविधीनां परिष्कार पूर्वकं सोदाहरणं लक्षणं स्वाधीतग्रन्थदिशा लिखत।

07. अर्थवादानां प्रामाण्यं केन प्रकारेण इति निरूपयत।

08. मन्त्राः विवक्षितार्था उत अविवक्षितार्था इति विवेचयत।

09. अङ्गताबोधक प्रमाणेषु किमपि प्रमाणद्वयं उद्धृत्य सोदाहरणम् अङ्गत्वं साधयत्

10. स्वाध्यायोऽध्येतव्य इति विधिवाक्यमधिकृत्य अधिकरणरचनां यथाग्रन्थं कुरुत।

00003

Set No. : 1

RET/12/TEST-B

Question Booklet No.

697	**Mimansa**

(To be filled up by the candidate by blue/black ball point pen)

Roll No. | | | | | | | | |

Roll No. (Write the digits in words) ....

Serial No. of OMR Answer Sheet ....

Day and Date ....

(Signature of Invigilator)

SEAL

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only blue/black ball-point pen in the space above and on both sides of the Answer Sheet)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, Please ensure that you have got the correct booklet and it contains all the pages in correct sequence and no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet, Bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fesh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall *except the Admit Card without its envelope.*
3. *A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided.*
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space provided above.
5. *On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top, and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.*
6. *No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet No. and Set No. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Queston Booklet.*
7. *Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfair means.*
8. *This Booklet contains 40 multiple choice questions followed by 10 short answer questions. For each MCQ, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet. For answering any five shbort Answer Questions use five Blank pages attached at the end of this Question Booklet.*
9. For each question, darken only **one** circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back pages of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. *Deposit both OMR Answer Sheet and Question Booklet at the end of the Test.*
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

Total No. of Printed Pages : 16

01. ऐतरेय ब्राह्मणं सम्बद्धमस्ति

(1) सामवेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) ऋग्वेदेन (4) अथर्ववेदेन

02. एतेषु वेदाङ्ग नास्ति

(1) व्याकरणम् (2) पुराणम् (3) श्रौतसूत्रम् (4) ज्यौतिषम्

03. 'पावकः' इत्यस्य सन्धिविच्छेदो वर्तते

(1) पौ + अकः (2) पो + अकः (3) पे + अकः (4) पा + अकः

04. "अपठताम" इति रूपं भवति

(1) लङ्लकारे प्रथमपुरूष द्विवचने (2) लुङ्लकारे मध्यमपुरूष द्विवचने

(3) लिट्लकारे प्रथमपुरूष द्विवचने (4) लृटलकारे उत्तमपुरुष द्विवचने

05. 'यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः' पद्यांशः वर्तते

(1) सनत्सुजातीये (2) श्रीमद्भागवतपुराणे

(3) श्रीमद्भगवद्गीतायाम् (4) रामायणे

06. शिवपार्वतीविवाहस्य वर्णनं विद्यते

(1) नैषधीयचरिते (2) कुमारसम्भवे

(3) शिशुपालवधे (4) उत्तररामचरिते

07. पुरुषसूक्तम् ऋग्वेदस्य कस्मिन् मण्डले वर्तते ?

(1) प्रथमे (2) दशमें (3) सप्तमें (4) अष्टमें

08. न्यायमतानुसारं द्रव्याणि सन्ति

(1) नव (2) सप्त (3) पञ्च (4) चत्वारि

09. 'छान्दोग्योपनिषद्' केन सम्बद्धम्

(1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन

10. परार्थानुमाने पञ्चावयवमध्ये न आयाति

(1) प्रतिज्ञा (2) परामर्शः (3) हेतुः (4) निगमनम्

11. यागादयः केन माध्यमेन स्वर्गादिफलं जनयन्ति ?

(1) प्रयोग द्वारेण (2) अपूर्व द्वारेण

(3) यजमान द्वारेण (4) आचार्य द्वारेण

12. आर्थीभावनायां करणं भवति

(1) स्वर्गादिः (2) प्रयाजादिः (3) यागादिः (4) यजमानः

13. भावनाकरणत्वस्य कः परिष्कारः भवति

(1) भावनाभाव्यनिर्वर्तकत्वम् (2) भावनोत्पादकत्वम्

(3) ज्ञापकत्वम् (4) जनयत्वम्

14. चोदनासूत्रे चोदनापदस्य कोऽर्थः स्वीकृतः

(1) वाक्यम् (2) फलम् (3) विधिः (4) यागादिः

15. अध्ययनविधिरूपेणायं विधिः स्वीक्रियते

(1) स्वाध्यायोऽध्येतव्यः

(2) अग्निहोत्रं जुहोति

(3) सोमेन यजेत

(4) अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनयीत तमध्यापयीत

16. जिज्ञासासूत्रे अथपदस्य कोऽर्थः भवति ?

(1) कर्मकाण्डानन्तरम् (2) ब्रह्मज्ञानानन्तर्यम्

(3) वेदाध्ययनानन्तर्यम् (4) अधिकारार्थः

17. अर्थवादनां कुत्रताप्पर्यं वर्तते ?

(1) प्राशस्त्याप्रशस्त्यपरत्वयोः (2) स्वार्थबोधकत्वे

(3) विधिबोधकत्वे (4) अनर्थकत्वे

18. धात्वर्थानधिकरण्त्वे सति धात्वर्थतावच्छेदकफलशालि त्वमिति कस्य परिष्कारो वर्तते ?

(1) अपूर्वस्य (2) करणत्वस्य (3) भावनायाः (4) कर्मत्वस्य

19. इष्टीनां प्रकृतिः का भवति ?

(1) दर्शपूर्णमासौ (2) आरम्भणीयेष्टिः (3) नक्षत्रेष्टिः (4) अग्निहोत्रम्

20. विश्वजिन्न्यायेनकिम् फलं भवति ?

(1) पशुः (2) वृष्टिः (3) स्वर्गः (4) शत्रुनाशः

21. दर्शेष्टौ कति यागाः भवन्ति ?

(1) चत्वारः (2) त्रयः (3) पंच (4) एक एव

22. सोमयागानां प्रकृतिभूतः कः ?

(1) अग्निष्टोमः (2) अतिरात्रम् (3) आप्तोर्यामः (4) वाजपेयः

23. कर्मभेदक प्रमाणानां मध्ये अस्य गणना नास्ति

(1) लिङ्गम् (2) प्रकरणान्तरम् (3) अभ्यासः (4) संज्ञा

24. लोक इत्यादिशाबरभाष्यस्य कति अर्थाः सन्ति ?

(1) पंच (2) सप्त (3) षट् (4) चत्वारः

25. आर्थवादिकं फलं केन न्यायेन कल्प्यते ?

(1) विश्वजिन्न्यायेन (2) रात्रिसत्रन्यायेन

(3) लौकिकन्यायेन (4) अर्थवादकारणात्

26. सूत्रे तृतीयाध्याये शेषपदस्य कोऽर्थः स्वीकृतः ?

(1) अवशिष्टः (2) शेषनागः (3) अङ्गी (4) अङ्गम्

27. ग्रहं संमार्ष्टि इत्यत्र किं विवक्षितं नास्ति ?

(1) क्रिया (2) एकत्वम् (3) धातुः (4) कर्मत्वम्

28. अरुपया पिङ्गाक्ष्या एकछायन्या गवा सोमं क्रीणातीत्यत्र अरुणत्वस्य अन्वयः कथं भवति ?

(1) द्रव्यपरिच्छेदद्वारा (2) साक्षात्

(3) अन्वयो न भवति (4) लक्षणया

29. बर्हिर्देवसदनं दामि इति कस्य प्रमाणस्योदाहरणम् ?

(1) श्रुतेः (2) लिङ्गस्य (3) वाक्यस्य (4) प्रकरणस्य

30. शाखाप्रहरणं कीदृशं कर्म वर्तते ?

(1) प्रतिपत्तिकर्म (2) मुख्यकर्म (3) नियमकर्म (4) अपूर्वकर्म

31. प्रयोज्यप्रयोजकभावस्य विचारः मीमांसासूत्रस्य कस्मिन्नध्याये वर्तते ?

(1) चतुर्थाध्याये (2) द्वितीयाध्याये (3) षष्ठाध्याये (4) तृतीयाध्याये

32. कस्मिन् कर्मणि यथाशक्त्यङ्गानुष्ठानं भवति ?

(1) नित्यकर्माणि (2) काम्यकर्मणि

(3) नैमित्तिककर्मणि (4) प्रायश्चित्तकर्मणि

33. पूतीकद्रव्यं कस्य प्रतिनिधिः भवति ?

(1) पयसः (2) सोमस्य (3) दहनः (4) गोद्रव्यस्य

34. यागे केषामधिकारो भवति ?

(1) शक्तानाम् (2) अशक्तानाम्

(3) विकलाङ्गानाम् (4) अनुपनीतानाम्

35. मेषां प्राकृताङ्गानां विकृतौ प्रयोजनं नास्ति, तेषां विकृतियागे किं भवति ?

(1) ऊहः (2) बाधः (3) तन्त्रम् (4) अतिदेशः

36. भाट्टमीमांसकमतानुसारं शब्दः किंरूपः नास्ति ?

(1) विभुः (2) नित्यः (3) आकाशगुणः (4) द्रव्यम्

37. मन्त्र सामसंस्काराणां द्वारान्तरसम्बन्धनिमित्तोऽन्यथाभावः वर्तते

(1) ऊहः (2) बाधः (3) तन्त्रम् (4) प्रसङ्गः

38. फलाधिक्यकामनया यदि कस्यापि कर्मणः अनुष्ठानं पुनः कर्तव्यम्, तदा कीदृशं कर्म कर्तव्यम् ?

(1) साङ्गं प्रधानं पुनः अनुष्ठेयम् (2) केवलमङ्गनुष्ठानं कर्तव्यम्

(3) केवलं प्रधानमनुष्ठेयम् (4) पुनः कर्म न कर्तव्यम्

39. दर्शपूर्णमासयोः आग्नेयादीनां षण्णां यागानां स्वर्गफलकत्वं कथं स्वीक्रियते ?

(1) प्रसङ्गेन (2) तन्त्रेण

(3) न स्वीक्रियते (4) ऊहद्वारेण

40. सकृदनुष्ठितेन अङ्गेन बहूनां प्रधानानामुपकारः किं कथ्यते ?

(1) ऊहः (2) बाधः (3) तन्त्रम् (4) प्रसङ्गः